

Проект

вноситься народними депутатами
України – членами Комітету з
питань бюджету

ПОСТАНОВА
ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Про звіт про виконання Закону України
«Про Державний бюджет України на 2019 рік»

Розглянувши звіт Кабінету Міністрів України про виконання Закону України «Про Державний бюджет України на 2019 рік» (далі – Закон) та висновки Рахункової палати про результати аналізу цього звіту, Верховна Рада України зазначає таке.

У 2019 році фактичні макропоказники економічного і соціального розвитку України дещо відрізнялися від їх прогнозу, врахованого при затвердженні державного бюджету на 2019 рік. За попередніми даними, номінальний валовий внутрішній продукт за звітний період становив 3.974,6 млрд гривень і відбулося його реальне зростання на 3,2 відсотка при прогнозі 3.946,9 млрд гривень і 3 відсотка відповідно. При цьому індекс споживчих цін (грудень 2019 року до грудня 2018 року) становив 104,1 відсотка при прогнозі 107,4 відсотків, індекс цін виробників – відповідно 92,6 відсотка при прогнозі 110,1 відсотка. Середньомісячна заробітна плата реально зросла на 9,8 відсотка порівняно з 2018 роком при її прогнозному зростанні на 6,9 відсотка. Крім того, при прогнозованому зростанні експорту товарів і послуг на 8,3 відсотка та імпорту товарів і послуг на 9,1 відсотка фактично відбулося їх збільшення відповідно на 7,2 відсотка та 7,5 відсотка. Відхилення фактичних макропоказників від відповідних прогнозних показників свідчить про недоліки їх прогнозування, що в свою чергу негативно впливає на якість бюджетного планування. За оцінкою Рахункової палати низька якість макроекономічного прогнозу призвела до недоотримання 43 млрд гривень доходів державного бюджету і водночас зменшення витрат на погашення й обслуговування боргу та деяких видатків на 17 млрд гривень.

Слід звернути увагу, що попередні дані номінального обсягу валового внутрішнього продукту і його реального зростання за 2019 рік дають підстави для здійснення у 2021 році виплат за державними деривативами, випущеними внаслідок проведення у 2015-2016 роках правочинів з державним та гарантованим державою боргом з метою його

реструктуризації і часткового списання, на умовах, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 11 листопада 2015 року № 912.

Протягом звітнього періоду прийнято 4 закони про внесення змін до Закону, з яких ініційовані Кабінетом Міністрів України суттєві зміни були прийняті Верховною Радою України 31 жовтня 2019 року, в результаті планові загальні показники державного бюджету змінені таким чином: зменшено доходи на 18,8 млрд гривень (або на 1,8 відсотка) і видатки на 19,1 млрд гривень (або на 1,7 відсотка), а також збільшено надання кредитів на 1,4 млрд гривень (або на 10,4 відсотка) і граничний обсяг дефіциту на 1,1 млрд гривень (або на 1,3 відсотка).

Загалом через зведений бюджет України у 2019 році, за попередніми даними, перерозподілено 32,5 відсотка валового внутрішнього продукту (у 2018 році – 33,3 відсотка).

Доходи державного бюджету за 2019 рік становили 998,3 млрд гривень, або 99,1 відсотка затверджених із змінами показників, та збільшилися порівняно з 2018 роком на 70,2 млрд гривень. Збільшення доходів державного бюджету проти попереднього року відбулося внаслідок значного зростання коштів, що перераховуються Національним банком України відповідно до Закону України «Про Національний банк України», а також згідно з висновками Рахункової палати зумовлено зростанням середньомісячної заробітної плати, споживчих цін і цін виробників промислової продукції, імпорту товарів порівняно з 2018 роком.

До загального фонду державного бюджету доходи надійшли в обсязі 879,8 млрд гривень, що становило 96,9 відсотка затверджених із змінами показників, тобто менше на 28,6 млрд гривень і таке відхилення є найбільшим та відповідно найгіршим показником за останні п'ять років. Цей обсяг недовиконання був би ще більшим, якби протягом звітнього періоду відповідні планові показники не були зменшені на 20,1 млрд гривень.

На стан виконання доходів загального фонду позитивно вплинуло понадпланове надходження окремих платежів, зокрема: коштів, що перераховуються Національним банком України відповідно до Закону України «Про Національний банк України» (на 17,3 млрд гривень, або на 36,3 відсотка); податку на прибуток підприємств (на 11,6 млрд гривень, або на 12,1 відсотка); податку та збору на доходи фізичних осіб (на 3,8 млрд гривень, або на 3,6 відсотка); акцизного податку з ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції) (на 2,2 млрд гривень, або на 27 відсотків); збору на обов'язкове державне пенсійне страхування з окремих видів господарських операцій (на 1,75 млрд гривень, або на 23,5 відсотка); частини чистого прибутку державних підприємств, що вилучається до бюджету, та дивідендів, нарахованих на акції господарських товариств, у статутних капіталах яких є державна власність (на 1,75 млрд гривень, або на 3,9 відсотка).

Разом з тим, не забезпечено виконання планових показників окремих доходів загального фонду державного бюджету, зокрема: податку на додану вартість з ввезених на територію України товарів (недоотримано 33,3 млрд

гривень, або 10,4 відсотка, при тому що план зменшено на 19 млрд грн); акцизного податку з вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції) (недоотримано 15,6 млрд гривень, або 20,2 відсотка); рентної плати за користування надрами для видобування природного газу (недоотримано 10,9 млрд гривень, або 27,3 відсотка); податку на додану вартість з вироблених в Україні товарів (робіт, послуг) з урахуванням бюджетного відшкодування (недоотримано 5,7 млрд гривень, або 6 відсотків). Рахункова палата вважає, що невиконання планових показників окремих доходів державного бюджету спричинено, насамперед, низькою якістю макроекономічного прогнозування і недоліками планування доходів при складанні проекту державного бюджету. Поряд з тим, за результатами проведеного аудиту відмічено, що в Україні не створено цілісної та ефективної системи державного контролю за виробництвом і обігом тютюну та тютюнових виробів від виробника або імпортера до кінцевого споживача, а отже існували передумови для нелегального виробництва, обігу та контрабанди цієї продукції, як наслідок, державний бюджет недоотримував надходження від відповідного акцизного податку.

Відшкодування з державного бюджету податку на додану вартість грошовими коштами становило 151,9 млрд гривень, що на 20,2 млрд гривень, або на 15,4 відсотка, більше показника 2018 року. При цьому обсяг невідшкодованих сум цього податку у звітному періоді зменшився на 4,6 відсотка та на 1 січня 2020 року становив 27,4 млрд гривень. Рахункова палата звертає увагу, що проведений аналіз відшкодування податку на додану вартість засвідчує можливість відтермінування відшкодування для поліпшення показників виконання державного бюджету (особливо наприкінці року), що спричиняє нерівні умови для платників податків, посилює корупційні ризики, а також створює додаткове навантаження на бюджет наступного року.

Доходи спеціального фонду державного бюджету надійшли в обсязі 118,5 млрд гривень та порівняно з 2018 роком зросли на 24 млрд гривень, або на 25,4 відсотка, при цьому встановлений Законом обсяг перевиконано на 19,6 млрд гривень, або на 19,8 відсотка, переважно за рахунок власних надходжень бюджетних установ (на 12,5 млрд гривень, або на 37,1 відсотка).

Керуючись частиною четвертою статті 23 Бюджетного кодексу України (далі – Кодекс), планові показники спеціального фонду збільшені без внесення змін до Закону на 29,2 млрд гривень (в основному за рахунок збільшення власних надходжень бюджетних установ на 21 млрд гривень) і відносно уточненого плану рівень виконання доходів становив 92,5 відсотка (щодо власних надходжень бюджетних установ – 84,5 відсотка). Щорічне значне перевиконання власних надходжень бюджетних установ порівняно із затвердженими Законом показниками та невиконання уточненого плану свідчить про системні недоліки у плануванні таких надходжень і відповідних видатків багатьма головними розпорядниками коштів державного бюджету (зокрема, заниження планових показників при складанні проекту державного бюджету, чим створюється додаткове навантаження на видатки

загального фонду, та нереалістичне збільшення таких показників у процесі виконання державного бюджету). Рахункова палата за результатами проведеного аналізу зауважує про недосконале, непрозоре і необґрунтоване планування органами державного управління надходжень спеціального фонду, передусім від надання платних послуг, відсутність єдиного підходу до встановлення розміру плати за надання таких послуг та порядку використання отриманих надходжень, незабезпечення належного внутрішнього контролю і внутрішнього аудиту за використанням таких коштів та відповідальності розпорядників бюджетних коштів.

Значно перевиконано загальний обсяг планових показників митних платежів, отриманих при митному оформленні для вільного обігу транспортних засобів, що були ввезені на митну територію України та поміщені в митні режими транзиту або тимчасового ввезення у період з 1 січня 2015 року до дня набрання чинності Законом України від 8 листопада 2018 року «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування акцизним податком легкових транспортних засобів», які згідно з пунктом 7 статті 11, пунктом 16 статті 14 і пунктом 9 розділу «Прикінцеві положення» Закону зараховувалися до спеціального фонду державного бюджету із спрямуванням Пенсійному фонду України: при плані 1 млрд гривень надійшло 7,1 млрд гривень.

У 2019 році до спеціального фонду державного бюджету зараховувалося 75 відсотків (проти 50 відсотків у 2018 році) акцизного податку та ввізного мита на нафтопродукти і транспортні засоби, які є джерелами доходів державного дорожнього фонду. Зокрема, до державного дорожнього фонду у частині доходів, визначених пунктом 1 частини другої статті 24-2 Кодексу, надійшло 53,7 млрд гривень, що на 3,27 млрд гривень більше затверджених із змінами показників. Згідно з частиною четвертою статті 24-2 Кодексу таке перевиконання надходжень до державного дорожнього фонду розподіляється за відповідними напрямками спрямування автоматично в пропорціях, визначених цією частиною, при цьому подальший розподіл коштів на фінансове забезпечення будівництва, реконструкції, ремонту і утримання автомобільних доріг загального користування місцевого значення, вулиць і доріг комунальної власності у населених пунктах має здійснюватися відповідно до вимог частини другої статті 103-1 Кодексу в порядку, встановленому частиною шостою статті 108 Кодексу. Однак Кабінетом Міністрів України не прийнято рішення про розподіл додаткового обсягу відповідної субвенції між місцевими бюджетами.

Загальний обсяг переплат податків і зборів до державного бюджету збільшився на 28,2 млрд гривень, або у 1,8 рази, і на 1 січня 2020 року становив 65,3 млрд гривень, що збільшує ризики виконання планових показників бюджету у наступних роках. Цей показник та нижченаведена інформація щодо податкового боргу і податкових зобов'язань стосуються лише надходжень, контроль за справлянням яких покладено на Державну податкову службу України, та є неповними, оскільки Державною митною

службою України, незважаючи на вимоги частини третьої статті 59 і частини третьої статті 60 Кодексу, місячні і квартальні звіти щодо надходжень бюджету в частині митних платежів не подавалися.

Протягом звітнього періоду продовжував погіршуватися стан платіжної дисципліни платників податків. На 1 січня 2020 року податковий борг перед державним бюджетом становив 104,1 млрд гривень, що на 18,5 млрд гривень, або на 21,6 відсотка, більше, ніж на початок 2019 року. У зв'язку із зростанням податкового боргу державний бюджет недоотримав відповідних потенційних доходів. Відповідно до законодавства списано 5,2 млрд гривень податкового боргу перед державним бюджетом, що на 45,8 відсотка більше, ніж у 2018 році. Обсяги розстрочень та відстрочень податкових зобов'язань до державного бюджету зменшилися за рік на 17,9 відсотка і становили на кінець звітнього періоду 2,2 млрд гривень. Продовження зростання податкового боргу перед бюджетом негативно впливає на виконання доходів бюджету, свідчить про недієвість заходів органів Державної податкової служби України щодо управління податковим боргом. Протягом останніх років Рахункова палата і Комітет Верховної Ради України з питань бюджету (далі – Комітет) постійно звертали увагу Кабінету Міністрів України на необхідність активізації процесу стягнення податкового боргу і недопущення його приросту.

Загалом стан виконання доходів державного бюджету свідчить про недостатність дій органів, що контролюють справляння надходжень бюджету, щодо поліпшення справляння та адміністрування податків і зборів (включаючи погашення податкового боргу, руйнування схем мінімізації податкових зобов'язань, запобігання та протидії контрабанді, запобігання незаконному відшкодуванню податку на додану вартість та відмиванню коштів через офшорні зони).

За підсумками виконання державного бюджету за 2019 рік дефіцит становив майже 81 млрд гривень, або, за попередніми даними, 2 відсотка валового внутрішнього продукту, що на 10,1 млрд гривень менше затвердженого граничного обсягу. Такий показник дефіциту за номінальним обсягом є найбільшим за всі роки. При цьому дефіцит загального фонду державного бюджету становив 68,8 млрд гривень, або на 0,8 млрд гривень менше затвердженого граничного обсягу. Нижчий показник дефіциту порівняно з його граничним обсягом обумовлений, насамперед, проведенням видатків і наданням кредитів з бюджету в обсягах, менших за бюджетні призначення.

Від приватизації державного майна до державного бюджету надійшло лише 549,5 млн гривень, або 3,2 відсотка затвердженого показника (17,1 млрд гривень), що на 280,8 млн гривень більше, ніж у 2018 році. Зазначені кошти надійшли лише від приватизації об'єктів малої приватизації, хоча основні надходження очікувалося отримати саме від приватизації 21 об'єкту великої приватизації, перелік яких затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 січня 2019 року № 36-р. Щорічне значне невиконання плану надходжень від приватизації

державного майна відбувається внаслідок недоліків планування таких надходжень, недостатності та неефективності вжитих заходів з реалізації приватизаційної політики.

З огляду на зазначене невиконання плану, керуючись частиною четвертою статті 15 Кодексу, відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 27 листопада 2019 року № 1104-р, погодженого з Комітетом, зменшено планові надходження від приватизації державного майна на 16,4 млрд гривень з відповідним збільшенням державних запозичень, що не вплинуло на обсяг дефіциту, але призвело до збільшення державного боргу. Раніше, керуючись цією ж нормою, з метою зменшення державного боргу відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 року № 675-р, погодженого з Комітетом, зменшено державні запозичення на 9,1 млрд гривень з відповідним передбаченням надходжень від продажу/пред'явлення цінних паперів внаслідок дострокового погашення Фондом гарантування вкладів фізичних осіб векселів, що видані ним в обмін на облігації внутрішньої державної позики. Отже, вищевказані урядові рішення в частині зміни обсягу планових запозичень вбачаються нелогічними.

Державні запозичення у 2019 році здійснені в сумі 425,7 млрд гривень, що в 1,5 рази більше, ніж у 2018 році. При цьому надходження державних запозичень до загального фонду державного бюджету становили 409,8 млрд гривень (з них внутрішні запозичення – 345,9 млрд гривень), або на 26,2 відсотка більше затвердженого показника, що є результатом реалізації законодавчих норм (а саме частини четвертої статті 15 та абзацу п'ятого частини першої статті 16 Кодексу), які надають право здійснювати додаткові запозичення.

Крім того, вперше відповідно до частини одинадцятої статті 16 Кодексу та на виконання розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 грудня 2019 року № 1279-р, погодженого з Комітетом, здійснено понадпланові державні запозичення до загального фонду державного бюджету шляхом випуску облігацій внутрішньої державної позики на суму 4,7 млрд гривень із збереженням отриманих коштів на кінець 2019 року та спрямуванням їх на фінансування державного бюджету в 2020 році.

Рахункова палата зазначає, що майже третину розміщених у 2019 році облігацій внутрішньої державної позики придбали нерезиденти (частка цих облігацій у загальному обсязі облігацій внутрішньої державної позики, що перебувають в обігу, зростає з 0,8 до 14 відсотків). Як наслідок, збільшилися ризики дестабілізації фінансової ситуації, зокрема, у разі виходу нерезидентів з ринку внутрішніх запозичень ускладниться залучення на прийнятних умовах коштів для рефінансування наявного боргу і дефіциту державного бюджету, що спричинить зменшення міжнародних резервів і знецінення національної валюти.

До спеціального фонду державного бюджету надійшли кредити (позики), що залучаються державою від іноземних держав, іноземних фінансових установ і міжнародних фінансових організацій для реалізації

інвестиційних проектів, у сумі 15,9 млрд гривень, або 71,5 відсотка затвердженого із змінами показника, та в 1,8 раза більше порівняно з 2018 роком. Порівняно з попередніми роками стан залучення цих запозичень дещо поліпшився, але залишається недостатнім та є наслідком системних недоліків у плануванні та використанні зазначених коштів, на що постійно звертає увагу Комітет і Рахункова палата. При цьому в інформації про виконання таких інвестиційних проектів, поданій у складі звіту відповідно до пункту 15-2 частини другої статті 61 Кодексу, окремі показники відрізняються від аналогічних показників, зазначених в інших розділах звіту.

У 2019 році витрати державного бюджету з погашення та обслуговування боргових зобов'язань становили 464,5 млрд гривень, що на 32,7 відсотка більше, ніж у 2018 році. Платежі з погашення державного боргу проведено в обсязі 345,2 млрд гривень, що на 26,8 відсотка більше затвердженого показника та на 47,2 відсотка більше, ніж у 2018 році. Таке перевищення затверджених показників пов'язано з необхідністю погашення короткострокових запозичень та є допустимим виходячи з норм абзацу п'ятого частини першої, частин шостої і сьомої статті 16 Кодексу. Видатки на обслуговування державного боргу здійснені у сумі 119,2 млрд гривень, що на 3,5 відсотка менше бюджетних призначень (зменшених змінами до Закону на 21,6 млрд гривень переважно через ревальвацію гривні).

Державні гарантії надано в обсязі 4,85 млрд гривень для забезпечення часткового виконання боргових зобов'язань Державної іпотечної установи за кредитами (позиками), що залучаються з метою фінансування статутної діяльності цієї установи, при визначеному статтею 6 Закону граничному обсязі 27,3 млрд гривень.

Державний борг зменшився за рік на 5,3 відсотка і на 31 грудня 2019 року становив 1.761,4 млрд гривень, що на 298,7 млрд гривень менше затвердженого граничного обсягу, встановленого статтею 5 Закону. Гарантований державою борг на кінець звітного періоду становив 236,9 млрд гривень, що на 151,7 млрд гривень менше затвердженого граничного обсягу. Загальний обсяг державного боргу та гарантованого державою боргу на 31 грудня 2019 року становив 1.998,3 млрд гривень, або, за попередніми даними, 50,3 відсотка валового внутрішнього продукту, та суттєво зменшився переважно внаслідок ревальвації гривні і зростання номінального валового внутрішнього продукту, при цьому вперше за останні шість років знаходиться в межах граничної величини боргу, визначеної частиною другою статті 18 Кодексу (60 відсотків). Рахункова палата відмічає, що частка загального обсягу боргу, номінованого в іноземній валюті, знизилася, однак залишалася високою, що в умовах девальваційних очікувань посилює ризики збільшення боргу і витрат на його погашення й обслуговування.

Залишки коштів державного бюджету на кінець 2019 року становили 42,25 млрд гривень і протягом звітного періоду збільшилися майже на 7 млрд гривень. При цьому залишки коштів за загальним фондом становили

5 млрд гривень та збільшилися на 4,7 млрд гривень, або в 15 разів, у зв'язку із збереженням коштів від понадпланових державних запозичень, здійснених наприкінці року відповідно до частини одинадцятої статті 16 Кодексу, а залишки коштів за спеціальним фондом – 37,2 млрд гривень (збільшилися на 2,3 млрд гривень).

Слід відмітити, що протягом першого кварталу 2019 року та на кінець звітного періоду була недостатність ресурсу за загальним фондом державного бюджету, причинами чого було невиконання плану надходжень і незначний обсяг залишку коштів на початок року. Тому для здійснення витрат загального фонду залучалися кошти єдиного казначейського рахунку, що не належать до надходжень загального фонду державного бюджету, при цьому у звітності такі кошти непрозоро відображені, на що також звертає увагу Рахункова палата. Загалом це свідчить про неналежне управління бюджетними коштами протягом року, неефективність заходів із забезпечення ліквідності єдиного казначейського рахунку.

Видатки державного бюджету за 2019 рік становили 1.075,1 млрд гривень, або 98,4 відсотка бюджетних призначень та 95,2 відсотка уточненого плану. Згідно з висновками Рахункової палати план видатків державного бюджету невиконаний внаслідок, насамперед прийняття неефективних управлінських рішень, неналежного планування, низької виконавської дисципліни учасників бюджетного процесу (зокрема, затвердження паспортів бюджетних програм та прийняття порядків використання коштів державного бюджету переважно відбувалося з порушенням установлених термінів).

Видатки загального фонду державного бюджету проведені у сумі 952,97 млрд гривень, що на 30,8 млрд гривень, або на 3,1 відсотка, менше бюджетних призначень (вже зменшених майже на 22 млрд гривень у жовтні 2019 року) та є найбільшим показником невиконання за останні п'ять років. Однак зменшення бюджетних призначень виявилось недостатнім, тому в грудні 2019 року за дорученням Кабінету Міністрів України на деякий час було обмежено проведення значної частини видатків державного бюджету. Крім того, впродовж року проведення видатків було нерівномірним, при цьому, як і в попередніх роках, основне видаткове навантаження спостерігалось переважно в останні місяці року, зокрема, у жовтні-грудні проведено 28,7 відсотка річного обсягу видатків загального фонду. Рахункова палата звертає увагу, що у грудні проведено видатків загального фонду (крім бюджетних програм з обслуговування державного боргу, резервного фонду і міжбюджетних трансфертів) у 2,1 раза більше, ніж у середньому щомісяця у січні–листопаді, що збільшило ризики непродуктивного використання бюджетних коштів.

Порівняно з 2018 роком видатки загального фонду державного бюджету збільшилися на 68,8 млрд гривень, або на 7,8 відсотка, переважно за рахунок збільшення видатків на соціальний захист та соціальне забезпечення (на 48,9 млрд гривень, або на 30,3 відсотка), оборону (на 17,9 млрд гривень, або на 21,5 відсотка), громадський порядок, безпеку та

судову владу (на 17,3 млрд гривень, або на 17,1 відсотка), охорону здоров'я (на 17 млрд гривень, або на 86,5 відсотка), загальнодержавні функції (на 7,7 млрд гривень, або на 5 відсотків).

Захищені видатки державного бюджету здійснені загалом в обсязі 841,6 млрд гривень, або 98 відсотків уточненого плану, та становили 88,3 відсотка видатків загального фонду державного бюджету.

Випереджальне зростання видатків державного бюджету на оплату праці працівників (проти попереднього року збільшилися на 22,7 відсотка при зростанні загального обсягу видатків на 9,1 відсотка) в певній мірі обумовлено підвищенням державних соціальних стандартів. Зокрема, місячний розмір мінімальної заробітної плати у 2019 році становив 4173 гривні, що на 12,1 відсотка більше, ніж у 2018 році. Разом з тим, прожитковий мінімум у 2019 році підвищувався двічі: з 1 липня та з 1 грудня. Середньозважений місячний розмір прожиткового мінімуму на одну особу (1902 гривень) збільшився у 2019 році порівняно з аналогічними показниками 2018 року на 9 відсотків і темп його зростання перевищив індекс споживчих цін. При цьому посадові оклади (тарифні ставки) розраховувалися виходячи з розміру посадового окладу (тарифної ставки) працівника 1 тарифного розряду, встановленого у розмірі прожиткового мінімуму для працездатних осіб на 1 січня календарного року, в результаті посадові оклади для працівників 1-12 розрядів були меншими за встановлену мінімальну заробітну плату, що вимагало встановлення для таких працівників відповідних доплат.

Пенсійному фонду України спрямовано видатки державного бюджету в сумі 182,3 млрд гривень, у тому числі за загальним фондом – 174,4 млрд гривень (104,7 відсотка бюджетних призначень та 100 відсотків уточненого плану) та за спеціальним фондом – 7,9 млрд гривень (що у 7,9 раза більше бюджетних призначень у зв'язку з перевиконанням відповідного джерела – митних платежів від розмитнення транспортних засобів). Незважаючи на суттєве збільшення таких видатків порівняно з попереднім роком (на 32,2 млрд гривень, або на 21,4 відсотка), у звітному періоді, як і в попередніх роках, Пенсійному фонду України надавалися позики на покриття тимчасових касових розривів за рахунок коштів єдиного казначейського рахунку. Загалом надано таких позик у сумі 118,7 млрд гривень, з яких повернуто 117,6 млрд гривень (не повернено 1,1 млрд грн), хоча відповідно до вимог частини п'ятої статті 43 Кодексу надання вказаних позик має здійснюватися на умовах їх повернення до кінця поточного бюджетного періоду. На 1 січня 2020 року заборгованість Пенсійного фонду України за такими позиками (з урахуванням наданих у попередніх роках) становила 49,2 млрд гривень.

Міністерством охорони здоров'я України проведено видатки за бюджетною програмою «Забезпечення медичних заходів окремих державних програм та комплексних заходів програмного характеру» в сумі 6,5 млрд гривень, або 99 відсотків плану, проте відповідні видатки на централізовані заходи між адміністративно-територіальними одиницями

виконано на дуже низькому рівні (0,9 відсотка плану). Отже, за рахунок здійснених у звітному періоді закупівель і проведених видатків постачання лікарських засобів та виробів медичного призначення медичним закладам у регіони відбулося у мінімальних обсягах та із значним запізненням, при цьому така ситуація триває вже декілька років поспіль. Як наслідок, дебіторська заборгованість за вказаною програмою зросла і на кінець року становила 7,7 млрд гривень.

У структурі видатків державного бюджету за економічною класифікацією питома вага капітальних видатків була 7,1 відсотка, як і в 2018 році, при цьому порівняно з попереднім роком поточні видатки зросли на 9 відсотків, а капітальні видатки – на 9,1 відсотка. За загальним фондом державного бюджету поточні видатки проведені на рівні 97,7 відсотка уточненого плану, а капітальні видатки – 85,5 відсотка уточненого плану.

На підставі відбору, здійсненого Міжвідомчою комісією з питань державних інвестиційних проектів, у загальному фонді державного бюджету на 2019 рік плановий обсяг державних капітальних вкладень для реалізації 34 державних інвестиційних проектів становив 2,54 млрд гривень. За звітний період такі видатки проведено загалом в обсязі 2,3 млрд гривень (на 32,5 відсотка більше, ніж у 2018 році), що становить 90,6 відсотка плану, при цьому вісім таких проектів не виконувалися.

Витрати з резервного фонду державного бюджету проведені в обсязі 1,3 млрд гривень (бюджетне призначення – 2 млрд гривень), з них виділено, зокрема, на заходи із запобігання та ліквідацію наслідків надзвичайних ситуацій (227 млн гривень) та зміцнення обороноздатності держави (43,6 млн гривень). Разом з тим, окремі рішення Кабінету Міністрів України щодо виділення у 2019 році коштів з резервного фонду не у повній мірі відповідали меті створення такого фонду, оскільки відповідні видатки могли бути передбачені під час складання проекту державного бюджету (наприклад, щодо погашення заборгованості із заробітної плати перед працівниками вугільної промисловості).

Видатки спеціального фонду державного бюджету за звітний період проведені у сумі 122,16 млрд гривень, або 111,8 відсотка бюджетних призначень та 83,1 відсотка уточненого плану. Суттєва розбіжність між рівнями виконання планових показників за спеціальним фондом спостерігається щороку та свідчить з одного боку про неповноту планування таких показників, а з іншого боку – про неготовність головних розпорядників коштів державного бюджету використати наявні ресурси, що як наслідок призводить до накопичення залишків коштів за спеціальним фондом і є проявом неефективного управління фінансовими ресурсами.

За рекомендацією Комітету розширено звітну інформацію щодо державного дорожнього фонду, Державного фонду поводження з радіоактивними відходами та державного фонду розвитку водного господарства, створених з 2018 року у складі спеціального фонду державного бюджету відповідно до статей 24-2, 24-3 та 24-4 Кодексу. Однак така інформація потребує подальшого удосконалення в частині

відображення планових і фактичних показників за усіма джерелами формування цих фондів (включаючи відповідні державні запозичення та власні надходження бюджетних установ) та їх витратами.

Відповідно до частин шостої, восьмої, дев'ятої та п'ятнадцятої статті 23 Кодексу Комітет протягом звітнього періоду розглянув 89 рішень Кабінету Міністрів України щодо передачі окремих бюджетних призначень та перерозподілу деяких витрат державного бюджету, при цьому погодив 81 рішення, а 8 рішень не погодив з огляду на недотримання вимог бюджетного законодавства та/або застереження щодо економічної доцільності. При цьому Комітет постійно звертав увагу, що відповідні звернення головних розпорядників коштів у переважній більшості не містили взагалі або містили недостатні чи низької якості обґрунтування і розрахунки щодо запропонованих змін бюджетних призначень. Передача бюджетних призначень та перерозподіл витрат державного бюджету здійснювалися щодо 28 головних розпорядників коштів державного бюджету за 209 бюджетними програмами за загальним і спеціальним фондами на загальну суму 27,5 млрд гривень. Як і у попередніх роках, у звітному періоді зазначені урядові рішення приймалися переважно у другому півріччі, при цьому продовжилася тенденція щодо збільшення їх кількості та намагання головних розпорядників коштів використати наприкінці бюджетного періоду якомога в більших обсягах передбачені їм кошти, що, насамперед, свідчить про наявність серйозних прорахунків та неврахування реальних і обґрунтованих потреб при бюджетному плануванні, підтверджує відсутність чітких пріоритетів діяльності розпорядників коштів у середньостроковій перспективі, підкреслює реагування на поточні завдання та свідчить про відсутність системних підходів в управлінні бюджетними коштами і неготовність до переходу на повноцінне середньострокове бюджетне планування, на що також звертає увагу Рахункова палата.

У 2019 році відповідно до статті 22 Закону за 2 бюджетними програмами щодо здійснення природоохоронних заходів і державної підтримки тваринництва, зберігання та переробки сільськогосподарської продукції, аквакультури (рибництва) розподіл коштів за напрямками (об'єктами, заходами) здійснювався за рішеннями Кабінету Міністрів України, погодженими з Комітетом (загалом погоджено 4 такі рішення). Поряд з тим, відповідно до статті 33 Закону прийнято 2 рішення Кабінету Міністрів України, погоджені з Комітетом, щодо визначення обсягів і порядку спрямування нерозподіленого залишку коштів, джерелом формування яких у 2017 році були надходження конфіскованих коштів та коштів, отриманих від реалізації майна, конфіскованого за рішенням суду за вчинення корупційного та пов'язаного з корупцією правопорушення, на окремі напрями, визначені цією статтею, загалом у сумі 67,2 млн гривень.

На 1 січня 2020 року дебіторська бюджетна заборгованість за видатками загального фонду державного бюджету становила 27,4 млрд гривень та збільшилася за звітний період на 21 відсоток (з них прострочена

заборгованість – 3,4 млрд гривень та збільшилася за рік у 1,7 раза). Рахункова палата зауважує, що неналежне супроводження виконавцями бюджетних програм договорів під час їх реалізації та зволікання з проведенням претензійно-позовної роботи призвело до зростання простроченої дебіторської заборгованості і списання її на суму 130 млн гривень, що є втратами бюджету.

Кредиторська бюджетна заборгованість за видатками загального фонду державного бюджету збільшилася в 3,3 раза і на 1 січня 2020 року становила 4,8 млрд гривень (з них прострочена заборгованість – 0,9 млрд гривень). Зростання такої заборгованості пояснюється відображенням у відповідному звіті заборгованості на кінець року у сумі 3,1 млрд гривень за видатками Міністерства соціальної політики України, передбаченими за бюджетною програмою «Виплата пільг і житлових субсидій громадянам на оплату житлово-комунальних послуг у грошовій формі».

У звітному періоді надано кредитів з державного бюджету в сумі 11,5 млрд гривень (або 76,1 відсотка бюджетних призначень та 70,6 відсотка уточненого плану), з них за загальним фондом – 2,6 млрд гривень (або 103,1 відсотка бюджетних призначень та 70,7 відсотка уточненого плану), за спеціальним фондом – 8,9 млрд гривень (або 70,6 відсотка бюджетних призначень). Повернення кредитів до державного бюджету здійснено в сумі 7,3 млрд гривень, або 75,1 відсотка затвердженого показника, у тому числі відповідно за загальним фондом – 6,9 млрд гривень, або 83,3 відсотка, за спеціальним фондом – 367,9 млн гривень, або 26,2 відсотка. Значне невиконання планових показників кредитування спеціального фонду державного бюджету зумовлено низькою вибіркою кредитів (позик), отриманих від іноземних держав, іноземних фінансових установ та міжнародних фінансових організацій для реалізації інвестиційних проєктів, і невиконанням плану повернення кредитів. Рахункова палата звертає увагу, що неналежне використання коштів таких кредитів (позик) збільшують ризики втрати наявних можливостей для отримання додаткових ресурсів, зокрема на розвиток інфраструктури.

Протягом багатьох років залишається проблемним стан розрахунків підприємств-позичальників за кредитами, залученими державою або під державні гарантії, з державним бюджетом, про що свідчить загальний обсяг відповідної простроченої заборгованості на 1 січня 2020 року у сумі майже 48 млрд гривень, який зменшився за 2019 рік на 7,5 млрд гривень переважно внаслідок ревальвації гривні.

Відповідно до вимог частини другої статті 61 Кодексу надано інформацію про досягнення головними розпорядниками коштів державного бюджету запланованої мети, завдань та результативних показників бюджетних програм, а також цілей державної політики у відповідній сфері діяльності, формування та/або реалізацію якої забезпечує головний розпорядник коштів, з показниками їх досягнення за результатами 2019 року. У висновках Рахункової палати зазначено, що планування результативних показників для оцінки досягнення мети, цілей і завдань

бюджетних програм головних розпорядників коштів є недосконалим, зокрема, має місце низька якість, формальність окремих показників, які не відображають реальний стан виконання бюджетної програми, знижують відповідальність виконавців, а надмірна деталізація результативних показників, недоліки при їх плануванні негативно впливають на оцінку виконання завдань бюджетної програми й ефективності використання бюджетних коштів.

У звітному періоді з державного бюджету надано трансфертів місцевим бюджетам у сумі 260,3 млрд гривень, що становить 90,9 відсотка бюджетних призначень (за загальним фондом – 244,4 млрд гривень, або 91 відсоток бюджетних призначень, за спеціальним фондом – 15,9 млрд гривень, або 89,9 відсотка бюджетних призначень). Загальний обсяг наданих трансфертів місцевим бюджетам порівняно з 2018 роком зменшився на 38,6 млрд гривень, або на 12,9 відсотка, що пояснюється проведенням безпосередньо з державного бюджету окремих видатків у сфері охорони здоров'я (щодо надання первинної медичної допомоги населенню) та соціального захисту (в частині виплати пільг і житлових субсидій громадянам на оплату житлово-комунальних послуг у грошовій формі). У структурі доходів місцевих бюджетів такий обсяг наданих трансфертів залишився значним (46,4 відсотка), хоча порівняно з 2018 роком зменшився на 6,8 відсоткових пункти.

Керуючись вимогами пункту 3 частини четвертої статті 67 Кодексу та відповідно до Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» на 2019 рік встановлено відносини з державним бюджетом для бюджетів 782 об'єднаних територіальних громад, що на 117 громад більше, ніж у 2018 році.

Базова дотація з державного бюджету місцевим бюджетам перерахована у передбаченому Законом обсязі (10,4 млрд гривень), а реверсна дотація до державного бюджету – у сумі 6,8 млрд гривень (або 99,9 відсотка затвердженого показника). Додаткові дотації надано у передбаченому Законом обсязі (15,5 млрд гривень), з яких 14,9 млрд гривень – додаткова дотація на здійснення переданих з державного бюджету видатків з утримання закладів освіти та охорони здоров'я.

Субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам надані в обсязі 234,4 млрд гривень (або 90 відсотків бюджетних призначень), з яких найбільшу питому вагу традиційно становили субвенції на здійснення державних програм соціального захисту – 79,2 млрд гривень (або 78,5 відсотка бюджетних призначень). При цьому у звітному періоді до складу видів допомоги сім'ям з дітьми, які здійснюються за рахунок відповідної субвенції, за рішеннями Кабінету Міністрів України включено одноразову натуральну допомогу «пакунок малюка» при народженні дитини (запроваджену з 1 вересня 2018 року), відшкодування послуги з догляду за дитиною до трьох років «муніципальна няня» (запроваджене з 1 січня 2019 року) та допомогу на дітей, які виховуються у багатодітних сім'ях (запроваджену з 1 квітня 2019 року). Однак таке питання має бути

унормовано у Законі України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми», в якому визначено види допомоги сім'ям з дітьми та вимоги щодо її надання, що також зазначено у висновках Рахункової палати.

Субвенції у сфері освіти надані в сумі 73,1 млрд гривень (100,1 відсотка бюджетних призначень та 99,6 відсотка уточненого плану), з них освітня субвенція – 70,4 млрд гривень (101,1 відсотка бюджетних призначень та 100 відсотків уточненого плану), що з огляду на підвищення оплати праці педагогічних працівників у 2019 році збільшилася на 9,9 млрд гривень, або на 16,4 відсотка, порівняно з 2018 роком. Відповідно до частини четвертої статті 103-2 Кодексу залишки коштів за освітньою субвенцією збережені на рахунках відповідних місцевих бюджетів і на 1 січня 2020 року становили 5,3 млрд гривень, що більше на 1,2 млрд гривень, ніж на початок 2019 року. У висновках Рахункової палати підкреслено, що щорічне збільшення залишків коштів за цією субвенцією та наявність на початок 2020 року кредиторської заборгованості за поточними видатками у закладах освіти свідчить про неналежне планування відповідних видатків та недосконалість формули розподілу освітньої субвенції між місцевими бюджетами.

У сфері охорони здоров'я місцевим бюджетам надано 9 субвенцій на загальну суму 59,1 млрд гривень (99,8 відсотка бюджетних призначень та 99,2 відсотка уточненого плану), з них медична субвенція – 56,1 млрд гривень (100,7 відсотка бюджетних призначень та 100 відсотків уточненого плану). З огляду на вимоги частини четвертої статті 103-4 Кодексу залишки коштів за цією субвенцією збережені на рахунках відповідних місцевих бюджетів і на 1 січня 2020 року становили 0,9 млрд гривень, або майже наполовину менше ніж на початок 2019 року.

Серед субвенцій, наданих із спеціального фонду державного бюджету, найбільшою за обсягом є субвенція на фінансове забезпечення будівництва, реконструкції, ремонту і утримання автомобільних доріг загального користування місцевого значення, вулиць і доріг комунальної власності в населених пунктах, яка перерахована у передбаченому Законом обсязі (14,7 млрд гривень). При цьому видатки місцевих бюджетів за зазначеною субвенцією проведені у сумі 13,8 млрд гривень (з урахуванням залишку коштів на початок 2019 року у сумі 0,7 млрд гривень), або 89,5 відсотка загального обсягу наявних коштів, відтак залишок коштів за цією субвенцією на 1 січня 2020 року становив 1,6 млрд гривень.

Загалом на кінець звітної періоду за субвенціями загального фонду невикористаними залишилися кошти у сумі 9,5 млрд гривень (з яких на рахунках місцевих бюджетів відповідно до законодавчих норм збережено 8,5 млрд гривень), залишки коштів за субвенціями спеціального фонду становили 3,1 млрд гривень, що є наслідком неналежного нормативно-методологічного забезпечення здійснення відповідних видатків, відсутності об'єктивної оцінки реальних потреб регіонів та обґрунтованих розрахунків при плануванні і недотримання вимог законодавства при використанні субвенцій (насамперед, невжиття належних заходів розпорядниками коштів

місцевих бюджетів щодо укладання договорів та контролю за їх виконанням, відміна або зволікання з проведенням закупівель, неякісне оформлення проектно-кошторисної документації).

На підставі частини шостої статті 108 Кодексу та статті 25 Закону за 40 рішеннями Кабінету Міністрів України та 89 рішеннями обласних та Київської міської державних адміністрацій (в частині субвенції на фінансування заходів фінансове забезпечення будівництва, реконструкції, ремонту і утримання автомобільних доріг загального користування місцевого значення, вулиць і доріг комунальної власності у населених пунктах), погодженими з Комітетом, здійснювався розподіл та перерозподіл між місцевими бюджетами обсягів окремих субвенцій та стабілізаційної дотації. Третина таких рішень приймалася в останньому кварталі 2019 року, що створило передумови для неповного освоєння відповідних коштів з місцевих бюджетів і свідчить про неефективне управління бюджетними коштами при їх плануванні, розподілі та використанні.

Кошти державного фонду регіонального розвитку використані у сумі 5,5 млрд гривень, або 76,5 відсотка бюджетних призначень, у тому числі за загальним фондом – 4,8 млрд гривень (або 77,9 відсотка бюджетних призначень), за спеціальним фондом – 0,7 млрд гривень (або 68 відсотків бюджетних призначень). Розподіл таких коштів за адміністративно-територіальними одиницями та інвестиційними програмами і проектами регіонального розвитку здійснювався починаючи з травня 2019 року за 4 рішеннями Кабінету Міністрів України (погодженими з Комітетом), хоча частиною п'ятою статті 24-1 Кодексу встановлено вимогу про необхідність затвердження відповідного розподілу у тримісячний строк з дня набрання чинності законом про Державний бюджет України. Рахункова палата звертає увагу, що у 2019 році Кабінет Міністрів України не забезпечив своєчасного і повного розподілу коштів державного фонду регіонального розвитку, внаслідок чого на реалізацію відповідних програм і проектів спрямовано на 23,5 відсотка менше коштів, ніж планувалося.

За 2019 рік до місцевих бюджетів надійшло 300,2 млрд гривень доходів (без урахування міжбюджетних трансфертів), що на 36,7 млрд гривень, або на 13,9 відсотка більше, ніж у 2018 році. Збільшення доходів місцевих бюджетів забезпечено завдяки високим темпам приросту, насамперед, податку на доходи фізичних осіб (на 19,8 відсотка), місцевих податків і зборів (на 20,6 відсотка), у складі яких вагомих приріст єдиного податку (на 19,3 відсотка) та податку на нерухоме майно (на 34,3 відсотка). Порівняно з 2018 роком питома вага доходів місцевих бюджетів у зведеному бюджеті України збільшилася на 1,1 відсоткових пункти і становила 23,3 відсотка.

Видатки місцевих бюджетів (без урахування коштів, що передаються до державного бюджету) у 2019 році становили 557,5 млрд гривень, що на 5,7 млрд гривень менше, ніж у 2018 році. При цьому частка видатків місцевих бюджетів у зведеному бюджеті України зменшилася на 4,4 відсоткових пункти і становила 40,6 відсотка. Традиційно значну

частину видатків місцевих бюджетів становили видатки на соціально-культурну сферу (72 відсотка), серед яких найбільше видатків спрямовано на освіту (33,6 відсотка), соціальний захист і соціальне забезпечення (18,5 відсотка) та охорону здоров'я (16,1 відсотка). Поряд з тим, суттєво збільшилися видатки на будівництво і регіональний розвиток (на 32,9 відсотка) та житлово-комунального господарства (на 14,4 відсотка).

Відповідно до статей 43 і 73 Кодексу для своєчасного проведення захищених видатків у 2019 році за рахунок коштів єдиного казначейського рахунку місцевим бюджетам надано позик на покриття тимчасових касових розривів на загальну суму 2,6 млрд гривень, що в 1,3 раза більше, ніж у 2018 році та свідчить про погіршення стану поточного управління коштами місцевих бюджетів. Разом з тим, протягом декількох років залишається неврегульованим питання погашення середньострокових позик обсягом майже 9 млрд гривень, що надавалися до 2015 року місцевим бюджетам за рахунок коштів єдиного казначейського рахунку, незважаючи на наявність відповідних законодавчих вимог (пункт 21 розділу VI Кодексу).

Враховуючи вищевикладене, Верховна Рада України постановляє:

1. Взяти до відома звіт Кабінету Міністрів України про виконання Закону України «Про Державний бюджет України на 2019 рік», згідно з яким державний бюджет виконано за доходами у сумі 998.344,9 млн гривень, видатками – 1.075.122,1 млн гривень, обсягом повернення кредитів – 7.303,4 млн гривень, обсягом надання кредитів – 11.519,9 млн гривень, з дефіцитом у сумі 80.993,7 млн гривень.

2. Кабінету Міністрів України:

1) проаналізувати висновки Рахункової палати про результати аналізу річного звіту про виконання Закону України «Про Державний бюджет України на 2019 рік», вжити заходів щодо недопущення порушень бюджетного законодавства у поточному і наступних бюджетних періодах та реалізації відповідних пропозицій Рахункової палати;

2) забезпечити дотримання вимог Бюджетного кодексу України щодо формування проекту державного бюджету на наступні бюджетні періоди на реалістичному прогнозі основних макропоказників економічного і соціального розвитку України та обґрунтованих розрахунках надходжень і витрат державного бюджету з метою покращення якості бюджетного планування та збереження сталості затверджених бюджетних показників;

3) доручити Міністерству фінансів України, Державній податковій службі України і Державній митній службі України вжити необхідних заходів щодо забезпечення виконання планових показників доходів державного бюджету, у тому числі шляхом покращення стану справляння та адміністрування податків і зборів;

4) удосконалити методики розрахунку планових показників доходів державного бюджету для забезпечення їх реалістичності, насамперед щодо

акцизного податку в частині приведення його розрахунку у відповідність з чинним законодавством;

5) запровадити цілісну автоматизовану систему контролю за виробництвом та обігом підакцизних товарів (зокрема, тютюнових виробів та алкогольних напоїв);

6) проаналізувати причини щорічного зростання податкового боргу, підвищити дієвість податкового контролю за суб'єктами господарювання, які мають податковий борг, та вжити заходів щодо його скорочення і недопущення нарощування нової податкової заборгованості;

7) вжити заходів щодо зменшення обсягу необґрунтованих переплат податків і зборів до державного бюджету;

8) доручити Міністерству фінансів України забезпечити контроль за своєчасним і в повному обсязі поданням Державною митною службою України звітів, передбачених частиною третьою статті 59 та частиною третьою статті 60 Бюджетного кодексу України, уніфікувавши форми відповідних звітів Державної податкової служби України і Державної митної служби України;

9) забезпечити при складанні проекту державного бюджету реалістичне планування головними розпорядниками коштів державного бюджету власних надходжень бюджетних установ виходячи, зокрема, з відповідних фактичних показників за попередні роки, а також здійснювати ефективне використання таких коштів (включаючи наявні залишки цих коштів), керуючись положеннями частини четвертої статті 13 і частини дев'ятої статті 51 Бюджетного кодексу України, з метою зменшення навантаження на загальний фонд державного бюджету;

10) здійснити чітке розмежування адміністративних послуг та інших платних послуг, що надаються державними органами, і відповідно адміністративних зборів та власних надходжень бюджетних установ, переглянути переліки адміністративних послуг з метою їх актуалізації відповідно до покладених на державні органи завдань та встановити єдиний порядок формування вартості послуг, які надаються державними органами на платній основі;

11) забезпечити виконання плану надходжень від приватизації державного майна та реалістичне планування відповідних надходжень на наступні бюджетні періоди;

12) забезпечити ефективне управління державним боргом, здійснивши заходи щодо мінімізації ризиків посилення боргового навантаження на державний бюджет, насамперед шляхом зменшення вартості державних запозичень і частки боргу, номінованого в іноземній валюті, та збільшення частки довгострокових боргових зобов'язань;

13) подати прогностичні розрахунки виплат у 2021 році за державними деривативами, випущеними внаслідок проведення у 2015-2016 роках правочинів з державним та гарантованим державою боргом, на умовах,

затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 11 листопада 2015 року № 912 «Про здійснення у 2015 році правочинів з державним та гарантованим державою боргом з метою його реструктуризації і часткового списання»;

14) вжити заходів щодо поліпшення стану залучення та використання кредитів (позик) від іноземних держав, іноземних фінансових установ і міжнародних фінансових організацій для реалізації інвестиційних проектів, включаючи здійснення постійного моніторингу і належної координації такого процесу, посилення відповідальності виконавців зазначених проектів за несвоєчасну їх підготовку та реалізацію, а також забезпечити узгодженість показників в інформації, передбаченій пунктом 15-2 частини другої статті 61 Бюджетного кодексу України, з відповідними показниками в інших розділах річного звіту;

15) забезпечити ефективне управління коштами державного бюджету, здійснюючи заходи щодо поліпшення ліквідності єдиного казначейського рахунку, більш рівномірне використання коштів державного бюджету протягом року, недопускаючи навантаження на останні місяці року;

16) забезпечити достовірне відображення у бюджетній звітності операцій із залучення коштів єдиного казначейського рахунку на покриття тимчасового дефіциту ресурсу загального фонду державного бюджету, співставність відповідних планових і фактичних показників та за необхідності внести зміни до законодавства;

17) активізувати роботу з погашення простроченої заборгованості перед державним бюджетом за кредитами, залученими державою або під державні гарантії, з обов'язковим застосуванням визначених статтею 17 Бюджетного кодексу України механізмів погашення (списання) такої заборгованості;

18) здійснити заходи з мінімізації впливу на показники державного бюджету фіскальних ризиків, пов'язаних із відхиленням фактичних показників у сфері пенсійного забезпечення від планових, зокрема шляхом передбачення у бюджеті Пенсійного фонду України необхідних коштів з урахуванням можливостей державного бюджету та врегулювання питання погашення заборгованості за позиками, наданими цьому фонду у попередніх бюджетних періодах за рахунок коштів єдиного казначейського рахунку;

19) доручити Міністерству фінансів України за участю головних розпорядників коштів державного бюджету забезпечити проведення постійного моніторингу стану кредиторської і дебіторської бюджетної заборгованості (у тому числі простроченої) за видатками державного бюджету, а також вживати заходів щодо погашення такої заборгованості, насамперед простроченої;

20) проаналізувати практику застосування постанови Кабінету Міністрів України від 4 грудня 2019 року № 1070 «Деякі питання здійснення розпорядниками (одержувачами) бюджетних коштів попередньої оплати

товарів, робіт і послуг, що закупаються за бюджетні кошти», при цьому за умови значного збільшення обсягів дебіторської бюджетної заборгованості за видатками державного бюджету встановити причини такого збільшення та у разі необхідності внести зміни до цієї постанови;

21) доручити головним розпорядникам коштів державного бюджету посилити контроль за роботою розпорядників коштів нижчого рівня при укладанні договорів про закупівлю товарів, робіт і послуг за бюджетні кошти на умовах попередньої оплати, забезпечуючи ефективне, результативне та цільове використання бюджетних коштів і недопущення збільшення дебіторської бюджетної заборгованості на кінець бюджетного періоду;

22) доручити Міністерству охорони здоров'я України забезпечити своєчасне здійснення закупівель за видатками на централізовані заходи та постачання відповідних товарів (робіт і послуг) до регіонів у відповідному бюджетному періоді, а також вжити заходи щодо зменшення дебіторської бюджетної заборгованості за відповідною бюджетною програмою та недопущення утворення нової такої заборгованості;

23) приймати рішення про здійснення перерозподілу витрат державного бюджету та/або передачі бюджетних призначень з дотриманням вимог бюджетного законодавства та лише за наявності об'єктивних підстав і економічної доцільності, забезпечуючи подання до Комітету Верховної Ради України з питань бюджету звернення щодо погодження відповідного рішення разом з деталізованими та достовірними фінансово-економічними розрахунками та обґрунтуваннями;

24) продовжити роботу з оцінки ефективності, результативності та економічної доцільності витрат державного бюджету, зокрема шляхом проведення оглядів витрат державного бюджету та оцінки ефективності бюджетних програм, забезпечивши практичне впровадження результатів здійснення таких заходів при формуванні бюджетної політики та плануванні витрат державного бюджету на середньостроковий період, а також розглянути можливість упорядкування форми відповідної звітної інформації, передбаченої пунктом 15 частини другої статті 61 Бюджетного кодексу України;

25) доручити головним розпорядникам коштів державного бюджету переглянути результативні показники бюджетних програм, забезпечуючи оптимізацію їх кількості та застосування тих, що повною мірою характеризують ступінь досягнення поставленої мети та виконання завдань бюджетної програми;

26) звернути увагу головних розпорядників коштів державного бюджету на обов'язковість підготовки у встановлені терміни нормативно-правового забезпечення для проведення витрат державного бюджету, насамперед порядків використання коштів державного бюджету та паспортів бюджетних програм, а також на необхідність своєчасного проведення процедур публічних закупівель відповідно до бюджетних асигнувань;

27) забезпечити дотримання вимог законодавства щодо здійснення за рахунок резервного фонду державного бюджету непередбачених видатків, що не мають постійного характеру і не могли бути передбачені під час складання проекту державного бюджету, а також вимог постанови Кабінету Міністрів України від 29 березня 2002 року № 415 «Про затвердження Порядку використання коштів резервного фонду бюджету» щодо визначення у рішенні про виділення коштів з резервного фонду державного бюджету умов повернення таких коштів у разі їх надання на умовах повернення;

28) забезпечити належний рівень використання коштів, що надходять в рамках програм допомоги Європейського Союзу, урядів іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ та зараховуються до спеціального фонду державного бюджету (включаючи залишки таких коштів за минулі роки), з метою своєчасної реалізації відповідних програм та виконання передбачених ними заходів;

29) вжити заходів щодо забезпечення поліпшення ефективності відбору державних інвестиційних проектів, забезпечуючи раціональний розподіл державних капітальних вкладень, ефективно та результативно використання таких коштів та дотримання строків реалізації цих проектів;

30) забезпечити відображення усіх джерел формування державного дорожнього фонду (включаючи відповідні державні запозичення) і його витрат у місячній та річній звітності про надходження та використання коштів цього фонду, а також визначитися щодо доцільності включення до звітності щодо державного дорожнього фонду і державного фонду розвитку водного господарства показників про отримання та використання власних надходжень бюджетних установ для виконання заходів за напрямами використання коштів зазначених фондів, визначеними відповідно статтями 24-2 і 24-4 Бюджетного кодексу України, та у разі необхідності для забезпечення однозначного трактування правових норм внести пропозиції щодо змін до цих статей Кодексу;

31) забезпечити дотримання вимог частини п'ятої статті 24-1 Бюджетного кодексу України щодо строку затвердження розподілу коштів державного фонду регіонального розвитку за адміністративно-територіальними одиницями та інвестиційними програмами і проектами регіонального розвитку, а також подання разом із звітом про використання коштів цього фонду відповідної аналітичної інформації в розрізі регіонів з наведенням, зокрема, показників видатків за галузевою ознакою і напрямами (заходами) та показників досягнення запланованого соціально-економічного ефекту;

32) внести пропозиції щодо законодавчого унормування питання надання запроваджених Кабінетом Міністрів України у 2018-2019 роках одноразової натуральної допомоги «пакунок малюка» при народженні дитини, відшкодування вартості послуги з догляду за дитиною до трьох років «муніципальна няня» та допомоги на дітей, які виховуються у

багатодітних сім'ях, шляхом внесення відповідних змін до Закону України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми»;

33) здійснити розподіл додаткового обсягу субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на фінансове забезпечення будівництва, реконструкції, ремонту і утримання автомобільних доріг загального користування місцевого значення, вулиць і доріг комунальної власності у населених пунктах відповідно до абзацу шостого частини четвертої статті 24-2 Бюджетного кодексу України у зв'язку з перевиконанням відповідних надходжень до державного дорожнього фонду у 2019 році;

34) звернути увагу відповідних центральних органів виконавчої влади на необхідність своєчасного нормативно-правового забезпечення умов надання і розподілу трансфертів з державного бюджету місцевим бюджетам (якщо у законі про Державний бюджет України такий розподіл не здійснено між місцевими бюджетами) для освоєння таких коштів та реалізації запланованих за рахунок них заходів у повному обсязі протягом бюджетного періоду;

35) посилити контроль за ефективним використанням субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам, забезпечуючи, зокрема, належний методологічний супровід надання субвенцій, постійний моніторинг цільового і своєчасного використання таких коштів з місцевих бюджетів, дотримання виконавської дисципліни розпорядниками таких коштів та мінімізацію накопичення залишків таких коштів на рахунках місцевих бюджетів;

36) проаналізувати причини утворення на кінець 2019 року у місцевих бюджетах простроченої кредиторської заборгованості за поточними видатками окремих закладів освіти та вжити заходів з усунення таких причин і недопущення утворення надалі такої заборгованості за видатками, що здійснюються за рахунок освітньої субвенції;

37) внести пропозиції щодо врегулювання питання погашення заборгованості місцевих бюджетів за середньостроковими позиками, наданими за рахунок коштів єдиного казначейського рахунка;

38) у тримісячний строк надати Верховній Раді України інформацію про виконання цього пункту Постанови.

3. Ця Постанова набирає чинності з дня її прийняття.

Голова Верховної Ради України

Дмитро РАЗУМКОВ

СЕДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: ТРУХІН ОЛЕКСАНДР МИКОЛАЙОВИЧ
Сертифікат: 2B6C7DF9A3891DA1040000095AB1900C07F7401
Дійсний до: 31.03.2021 23:59:59

Апарат Верховної Ради України
№ 04-13/3-2020/66764 від 04.06.2020

